

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu

KARTA PRZEDMIOTU

1. Nazwa przedmiotu:	Edukacja alternatywna i programy innowacyjne				
2. Kod przedmiotu:	M2-16				
3. Okres ważności karty:	od roku akademickiego 2019/2020				
4. Forma kształcenia:	jednolite studia magisterskie				
5. Forma studiów:	studia stacjonarne				
6. Kierunek studiów:	Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna				
7. Profil studiów:	praktyczny				
8. Specjalność:	-----				
9. Semestr:	VII, VIII				
10. Jedn. prowadz. przedmiot:	Instytut Studiów Edukacyjnych				
11. Prowadzący przedmiot:	Prof. PaedDr. Alena Doušková, PhD.				
12. Grupa przedmiotów:	przygotowanie do zintegrowanej edukacji elementarnej				
13. Status przedmiotu:	obowiązkowy				
14. Język prowadzenia zajęć:	polski				
15. Przedmioty wprowadzające oraz wymagania wstępne:					
16. Cel przedmiotu:					
Zdobycie przez studentów wiedzy o podstawowych cechach, własnościach, funkcjach alternatywnych szkół. Poznanie pedagogicznych zasad klasycznych szkół reformatorskich i ich specyfiki. Poznanie innowacyjnych programów edukacyjnych spotykanych na świecie, możliwości przekształcania specyficznych klasycznych koncepcji / szkół reformatorskich i innowacyjnych programów oraz stosowania konkretnych strategii i technik w celu stworzenia własnej koncepcji procesu przedszkolnej / wczesnoszkolnej edukacji. Przegląd dydaktycznych wartości każdej techniki w odniesieniu do potrzeb współczesnej praktyki pedagogicznej. Stworzenie projektu edukacyjnego, z wykorzystaniem nabytej wiedzy o strategiach uczenia się, technikach, metodach, środkach i materiałach pracy.					
17. Efekty kształcenia:					
Ozn.	Opis efektu kształcenia	Metoda realizacji efektu kształcenia	Metoda sprawdzenia efektu kształcenia	Forma prowadzenia zajęć	Odniesienie do efektów dla specjalności/ kierunku studiów
W	Student zna podstawowe cechy, własności, funkcje i podział alternatywnych koncepcji edukacyjnych. Zna światowe nowatorskie programy edukacyjne, podstawowe zasady pedagogiczne klasycznych koncepcji pedagogicznych i szkół reformatorskich, i ich specyfikę: strategie i techniki edukacji / uczenia się, organizację edukacji / nauczania, dzień pracy / nauki, zasoby materialne. Potrafi krótko scharakteryzować podstawowe zasady pedagogiczne poszczególnych klasycznych koncepcji pedagogicznych / szkół reformatorskich (M. Montessori,	wykład (konwencjonalny, konwersatoryjny, problemowy) , praca z tekstem, opis, pogadanka, dyskusja, metoda zajęć wytwórczych	wypowiedzi w powiązaniu z przestudiowaną literaturą przedmiotu, metoda zajęć wytwórczych	wykłady ćwiczenia	K_W13 K_W15 K_W16

	C. Freinet, Plan Dalton, pedagogika Waldorfska, Plan Jenajski) i określić ich konkretne strategie, techniki i metody kształcenia. Zdobędzie szerszą wiedzę na temat natury i specyfiki alternatywnej koncepcji pedagogicznej M. Montessori / C. Freineta w aktualnych warunkach. Potrafi wyjaśnić różnicę między klasycznym podejściem pedagogicznym w edukacji przedszkolnej / wczesnoszkolnej a alternatywnym podejściem pedagogicznym M. Montessori / C. Freineta.				
U	Student potrafi: transformować specyfikę poszczególnych koncepcji / szkół na potrzeby współczesnej praktyki przedszkolnej / wczesnoszkolnej i stosować określone strategie i techniki edukacji, kształcenia w procesie tworzenia własnego projektu; ocenić wartość dydaktyczną każdej techniki w odniesieniu do potrzeb współczesnej praktyki przedszkolnej / wczesnoszkolnej; przydatność metodologiczną i poprawność pracy z określonymi strategiami edukacyjnymi, technikami i organizacją procesu edukacji / nauczania. Stosuje wiedzę zaczerpniętą z koncepcji M. Montessori / C. Freineta o poszczególnych materiałach dydaktycznych / technikach nauczania – w ich tworzeniu indywidualnym i grupowym podczas ćwiczeń. Analizuje i krytycznie ocenia możliwości realizacji poszczególnych elementów koncepcji pedagogicznej M. Montessori / C. Freineta w obecnych warunkach edukacji przedszkolnej / wczesnoszkolnej.	wykład (konwencjonalny, konwersatoryjny, problemowy) , praca z tekstem, opis, pogadanka, dyskusja, metoda zajęć wytwórczych	wypowiedzi w powiązaniu z przestudiowaną literaturą przedmiotu, realizacja zadań wytwórczych	wykłady ćwiczenia	K_U03 K_U08
K	Student stworzy projekt edukacyjny z wykorzystaniem przyjętych strategii edukacji, kształcenia, technik, metod i form pracy; zbuduje portfolio jakościowo wykazujące jego aktywny udział w wykładach, ćwiczeniach i samokształceniu – służący zrozumieniu zasad, materiałów i środków oraz technik edukacyjnych.	metoda zajęć wytwórczych, impresji i ekspresji	samo/ocena przygotowywania się do zajęć i uczestniczenia w nich; samo/ocena jakości prac wytwórczych	ćwiczenia	K_K05 K_K19
18. Formy i wymiar zajęć: w, ćw., war., pz, s		W 15+15, ćw 15+15			
19. Treści kształcenia:					
Podczas wykładów prezentowane są głównie kwestie i problemy teoretyczne, w tym na tle praktycznych.					

Ćwiczenia poświęcone są szczegółowemu omówieniu niektórych kwestii teoretycznych oraz praktycznej weryfikacji poznanych teorii i zagadnień.

- Zmiany w podejściu pedagogicznym do dzieci. Historyczny przekrój pedagogiki reform. Pojawienie się alternatywnych szkół i innowacyjnych programów edukacyjnych. Charakterystyka, cechy, funkcje i klasyfikacja alternatywnych szkół.
- Alternatywne koncepcje pedagogiczne XX wieku (John Dewey, Maria Montessori, Helena Parkhurst, C. W. Washburn, Peter Peterson, Owidiusz Decroly, Celestin Freinet, pedagogika Waldorfska).
- Istota koncepcji edukacyjnej M. Montessori. Zasady i zadania w koncepcji edukacyjnej M. Montessori. Osobowość nauczyciela w kontekście alternatywnej koncepcji pedagogicznej M. Montessori. Przygotowanie stymulującego środowiska. Swobodny wybór aktywności dziecka. Materiał dydaktyczny M. Montessori. Polaryzacja uwagi. Treści edukacyjne według koncepcji pedagogicznej M. Montessori.
- Koncepcja edukacyjna C. Freineta. Ruch Freinetowski na świecie. Szkoła Freineta, cele, zasady (wolność wypowiedzi, praca praktyczna, praca indywidualna, obserwacja pozaszkolna, współpraca nauczycieli), organizacja dnia. Techniki Freineta – swobodny tekst, korespondencja międzyszkolna, tworzenie książek, karty ortograficzne, karty do pracy z tekstem, gazetka klasy. Samokontrola, karty samokontrolne, samoocena, sposoby oceny i samooceny. Możliwości organizacji pracy, zarządzanie życiem w klasie, harmonogram, działalność rady klasowej, samorząd, zasady zachowania, wychowanie do odpowiedzialności - prawa i obowiązki, podział zadań. Planowanie wspólnej pracy, planowanie pracy indywidualnej, tworzenie planów tygodniowych, tworzenie ofert swobodnego wyboru zadań. Otwarte nauczanie, techniki Freinet i otwarte formy uczenia się, rozwój umiejętności czytania.
- Nowoczesne alternatywne koncepcje pedagogiczne i programy innowacyjne (ITV, nauczanie otwarte, zielona szkoła ...) i kreatywno-humanistyczny system edukacji.
- Alternatywne szkoły na świecie i innowacje pedagogiczne w Polsce i na Słowacji.
- Dydaktyczne i organizacyjne konsekwencje zastosowania alternatywnych koncepcji pedagogicznych w praktyce szkolnej.
- Jakość i efektywność alternatywnych szkół i programów innowacyjnych.

20. Egzamin:

tak, nie

21. Literatura podstawowa:

- BABIAKOVÁ, S. – LUŽINSKÁ, K. Alternatívne školy cez naše poznatky a skúsenosti. Banská Bystrica: MPC, 2003.
- BADEGRUBER, B. Otevřené vyučování ve 28 krocích. Praha: Portál, 1994.
- DOUŠKOVÁ, A. Techniky Freineta. Banská Bystrica: MC, 1992.
- DOUŠKOVÁ, A. Hnutie modernej školy C. Freineta vo svete. In Škola – edukácia – príprava učiteľov. Banská Bystrica: PF UMB, 2002, s. 137-141, ISBN 880-8055-740-3.
- DOUŠKOVÁ, A. Pedagogika C. Freineta a jeho techniky v škole. In Komenský, roč. 128, č. 5, Brno: PF MU. Květen 2004, s. 11-17.
- DOUŠKOVÁ, A. Technika experimentu a pokusného hľadania C. Freineta vo vyučovaní na 1. stupni ZŠ. In Zborník z konferencie Škola orientovaná na dieťa. Banská Bystrica: MC, 2001, s. 34 – 36.
- DOUŠKOVÁ, A. Techniky sebavyjadrenia a sebarozvíjania v školských podmienkach. In Pedagogické rozhľady, roč. 11, č. 2, 2002, s. 21-24.
- Edukacja alternatywna XXI wieku. Red. B. Śliwerski, Z. Melosik. Kraków: Impuls, 2013.
- Guz S. Edukacja w systemie Marii Montessori. Wybrane obszary kształcenia. To. 1. Wydawnictwo UMCS 2016.
- Miksza M., Zrozumieć Montessori. Czyli Maria Montessori o wychowaniu dziecka. Kraków: Impuls, 2018.
- Montessorii M., O kształtowaniu się człowieka. Warszawa: PWN, 2019.
- OKOŃ W. Szkoły eksperymentalne w świecie 1900 – 1975. Warszawa 1977.
- OKOŃ W. Dziesięć szkół alternatywnych. WSiP, Warszawa 1997.
- Pedagogika alternatywna. Postulaty, projekty i kontynuacje. T. 1. Red. B. Śliwerski. Kraków: Impuls, 2007.
- PRŮCHA, J. Alternativní školy a inovace ve vzdělávání. Praha: Portál, 2001.
- RÝDL, K. Reformní praxe v současných školských systémech. Praha: SPN, 1990.
- SEMENOWICZ, H. Nowoczesna szkoła francuska technik Freineta. Warszawa 1995.
- SKALKOVÁ, J. Obecná didaktika. Praha: ISV, 1999.

- SVOBODOVÁ, J. Výběr z reformních i současných edukačních koncepcí. Brno: MSD s.r.o., 2007.
- ZELINA, M. Alternatívne školstvo. Bratislava: Iris, 2000.
- Czasopisma pedagogiczne: „Wychowanie w Przedszkolu”, „Bliżej Przedszkola”, „Życie Szkoły”.
- Film na YouTube: M. Borek, Polaryzacja uwagi. Leksykon Montessori City (<https://m.youtube.com/watch?v=ovG68zqFhX8>)
- Film na YouTube: K. Dryjas: Pedagogika Planu Daltońskiego, Polskie Storzyszenie Dalton (https://www.youtube.com/watch?v=nk_SxQaQ2aI)
- Film na YouTube: 100 lat Pedagogiki Waldorfskiej na świecie (napisy PL) (<https://www.youtube.com/watch?v=GEgof5bW5uE>)
- Film na YouTube: M. Kędra, Co z tym Freinetem w naszych szkołach? (<https://www.youtube.com/watch?v=ysmJ2FAWkdM>)

22. Literatura uzupełniająca:

- ANDERKOVÁ, A. Zmysel a prínos uplatňovania alternatívnej pedagogickej koncepcie Márie Montessoriovej v predškolských zariadeniach. In: Zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou „Detská opatrovňa v Trnave a jej aktuálnosť dnes, predškolská výchova ako výchova k harmónii.“ PF TU, Trnava, 6. – 7. 11. 2002.
- DOUŠKOVÁ, A. Techniky sebaujasnenia a sebarozvíjania na 1.stupni ZŠ. In Zborník z kolokvia Od vyučujúcej školy k učiacej sa škole - Škola v kontexte celoživotného učenia. Prešov: MC, 2000, s.58-75. ISBN 80-8045-191-5.
- DOUŠKOVÁ, A. Badanie najbližšieho otoczenia. W: Freinetowskie inspiracje. Otwock: PSAOCF Gniezdno, č.1, roč. 23, 2001. ISSN 1234-3196.
- HELMINGOVÁ, H. Pedagogika M. Montessoriovej. Bratislava: SPN, 1996.
- KOSOVÁ, B. Vybrané kapitoly z porovnávacej pedagogiky a alternatívne pedagogické koncepcie. Banská Bystrica: PF UMB, 1996.
- MONTESSORI, M. Tajuplné detské. Praha: NSPS, 1998.
- MONTESSORI, M. Objevování dítěte. Praha: NSPS, 2001.
- REBAS, H. – FILIPIAK, E. Technika swobodnego tekstu. Warszawa: Otwock. 1995.
- RÝDL, K. Princípy a pojmy pedagogiky Márie Montessoriovej. Praha: Public History, 1999.
- ŠTECH, S. Škola stále nová. Praha: Univerzita Karlova, 1992.
- Literatura predmetu samostatne odnaleziona przez studentów.

23. Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów kształcenia:

Lp.	Forma zajęć	Liczba godzin kontaktowych / pracy studenta	
1	Wykład	30 / 0	
2	Ćwiczenia	30 / 20 (studium literatury przedmiotu), 15 (realizacji indywidualnych i grupowych zadań wytwórczych), 15 (opracowanie projektu, portfolio)	
3	Warsztaty		
4	Praktyka zawodowa		
5	Seminarium		
6	Inne:		
	Suma godzin	60/50	
24. Suma wszystkich godzin:		110	25. Liczba punktów ECTS: 4(2+2)
26. Liczba punktów ECTS uzyskanych na zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego:		2.2	27. Liczba punktów ECTS uzyskanych w wyniku samodzielnej pracy studenta: 1.8
Efekt kształcenia	Ocena	Opis wymagań	
W, U, K	bdb	Warunki zaliczenia przedmiotu	
	db+		
	db		

	dst+	Semestr VII: Bieżąca ocena: – Aktywne uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych podczas rozwiązywania zadań częściowych wg tematyki zajęć – 50 punktów (min. 32 punkty). – Portfolio narzędzi dydaktycznych do zastosowania elementów alternatywnej koncepcji pedagogicznej M. Montessori w edukacji przedszkolnej – 50 punktów (min. 33 punkty). Ocena końcowa: – Na podstawie bieżących ocen. Semestr VIII: Bieżąca ocena: – – Aktywne uczestnictwo, wytwory indywidualne i grupowe zadań wytwórczych z przetwarzania technik edukacyjnych (maks. 65 - min. 45 punkty). – Projekt edukacyjny z prezentacją (max. 25 - min. 15 punktów). – Portfolio studenta (max. 10 - min. 5 punktów) Ocena końcowa: – Na podstawie bieżących ocen. Student otrzyma oceny oparte sumie punktów bieżących ocen, jeśli uzyska co najmniej 65% punktów w każdej ocenianej pozycji. W uzyskaniu oceny bdb należy uzyskać co najmniej 94 punkty, +db 87 punktów, db 80 punktów, +dst najmniej 73 punkty, dst najmniej 65 punktów. Pozytywne zaliczenie przedmiotu nie zostanie przyznane studentowi, który uzyska mniej niż określoną minimalną liczbę punktów.
	dst	
	ndst	
28. Uwagi:		